

# SLOVENSKI SOKOL.

Štev. 7.

V Ljubljani, 25. julija 1905.

Leto II.

## Zgodovina Sokolstva.

(Dalje.)

**Razvoj in delovanje Sokolstva v letih 1862—1865. — Jindřich Fügner. — Vzájemnost Sokolstva. — Sokolstvo na slovanskem jugu.**

Zgled Prage je seveda vzbudil navdušeno soglasje po vseh čeških krajih, praški Sokol ni dolgo ostal brez naslednikov. Že leta 1862. se je poleg praškega Sokola ustanovilo na Češkem in na Moravskem v isti namen in s podobno uredbo osem telovadnih društev (Jaroměř, Kolín, Kutná Hora, Paka Nová, Příbram, Jičín, Turnov, Brno).

Previdnemu vodstvu in resnemu prizadevanju voditeljev je zahvaliti, da se Sokolstvo, ki si je pridobilo izredno naklonjenost naroda, ni dalo zapeljati na brezpotje praznega figuriranja, ono je to naklonjenost bogato izkoristilo v prosep celote, z dejanjem, s krepkimi čini je plačevalo ljubezen naroda. Nenavadna udeležba pri telovadbi v praškem Sokolu je podpirala nemalo notranji njegov razvoj, iz prejšnje mirne telovadbe telovadnega zavoda se je kmalu razvilo vsestransko telovadno gibanje. Telovadba se je izpopolnjevala vedno bolj in bolj, dobivala lastni, češki značaj. Že l. 1862. je praški Sokol uvedel metanje, v katerem so Sokoli v kratkem času dospeli do velike dovršenosti. Isto velja glede mečevanja. Preizkusile so se skoro vse mečevalne šole, dokler se

ni dosegla premišljena sokolska šola za sečno mečevanje.

Kako čudovito hitro so rasle v prvem letu vrste praškega Sokola, je vidno iz tega, da se je v oktobru leta 1862. telovadilo v 59 vrstah.

Živahnemu temu gibanju pa je kmalu pretil hud udarec. Krasne prostore „u Apolla“ so kupile nune in Sokol je z žalostnim srcem moral misliti na novo stanovanjsko. V starem je zaključil svoje delovanje dne 1. marca 1863. l. z uspelo javno telovadbo (drugo), pri kateri je prvič javnosti pokazal metanje in mečevanje, potem pa se je preselil do temnih in skromnih prostorov v Konviktu, kjer se je telovadilo z velikim samozatajevanjem in vedno manjšim veseljem do septembra 1863. l., ko je bilo dovršeno velekrasno delo neskončne požrtvovalnosti staroste Jindřicha Fügnerja, ki je „svojemu“ Sokolu postavil sijajni stan, da je malo kje najti podobnega. S tem činom je Fügner najbolje pokazal svoj veliki in vzneseni značaj.

Jindřich Fügner se je narodil dne 10. septembra l. 1822. v Pragi. Njegov oče Peter Fügner je bil premožen trgovec. Jindřich Fügner je študiral višjo gimnazijo, v letu 1836. pa vstopil v trgovino Bachheiblov s

kolonijalnim blagom, kjer je praktical tri leta. L. 1839. je šel v Trst, kjer je vstopil v neko veletrgovino, pozneje je potoval po Nemškem, Nizozemskem, Belgiji, Francoskem in Angleškem, pri čemer si je pridobil samostojno pojmovanje stvari, družabnih razmer in življenja. Po povratku je prevzel l. 1846. trgovino svojega očeta in se hitro povzpел v prve vrste trgovskih krogov. L. 1855. je prevzel generalno agenturo laške družbe „Nuova Società Commerciale d' Assicurazioni“, ki jo je kmalu čudovito povzdignil. L. 1860. je bil izvoljen v praško trgovsko in obrtniško zbornico in bil imenovan za ravnatelja češke obrtne in produktne tržnice, l. 1861. je bil izvoljen v mestni zastop. Žal, da je „Nuova“ vsled izgub v drugih deželah prekinila genijalno delovanje Fügnerjevo in pogoltnila tudi celo njegovo imetje; umrl je Fügner l. 1865. brez krajcarja.

Zasluga za to, da se je Jindřich Fügner zavzel za sokolsko stvar, gre pred vsem Miroslavu Tyršu. Do l. 1862. je živel Fügner skoro samo sebi in svoji rodbini. Udeleževal se je sicer že poprej živahnega političnega gibanja na Češkem, toda na svoj poseben način, prožeč svojo roko tja, od koder so drugi svoje z bojaznijo odtegovali. Kjer so se drugi samo v navdušenosti in hrepenenju vznášali, tam je Fügner tiho delal. Znatni darovi za narodna podjetja, od „neimenovane“ roke o pravem času dani, so jasno govorili o tem.

Doba češke prebuditve pa je pozvala tudi Fügnerja, skromnega, tihega, izvedavega genija, od prijaznega domačega ognjišča v ospredje političnega življenja, ga potegnila v močni tok državljanske borbe in ga postavila pred prve vrste narodnih vojev. In duh Fügnerjev se je z nesluteno silo vnesel in vzlesketal nad glave sovrstnikov in pokazal narodu pot zdravega in dostojnega življenja.

Fügner je bil velik, nenavaden mož. Ni to neutemeljena trditev. Vsi, ki so

bili v njegovem obližju in so ga poznali, so se strinjali v tem. Njegove vrline so bile tako globoko zasnovane, da jim je malokdo mogel slutiti vir. Dočim so drugi za svoja dela pritržili gromovito pohvalo, je bilo Fügnerju največje razkošje, če je skrit in nepoznan izvršil dela, o katerih se nikomur prej niti sanjati ni moglo. Njegov veliki duh ni poznal ovir, ni poznal cene žrtvam, živel je le svoji volji.

Tega moža je poklical Miroslav Tyrš na čelo Sokolu. Tyrša in Fügnerja je vezalo nerazdružno prijateljstvo. „Kakor hitro sem se s Teboj seznanil“, je pisal nekoč Fügner Tyršu, „sem se zavzel za Tvoje prijateljstvo, upal sem počastiti sebe, prizadevajoč si, da postanem vreden Tvojega prijateljstva. Če ne bi mogel biti Tvoj prijatelj, bil bi raje Tvoj smrtni sovražnik, vse to raje, nego da bi bil Tebi malovažen“. Tyrš, ki je spoznal, koliko velikih misli je v tej duši pritajenih, se ni pomišljal, predlagati ga za starostno novo osnovanega češkega telovadnega društva, sam morda ne sluteč, kako daleč sega ta korak. Fügner je bil izvoljen in od tega trenutka je bilo vse njegovo življenje posvečeno stvari sokolski, v katero je založil ono velike npravno vrednost, ki je visoko povznesla Sokolstvo nad enostranske težnje drugih telovadnih društev.

V Sokola je Fügner vdahnil svoje najkrasnejše čednosti, tu se mu je otvorilo polje, kjer je uspešno mogel razviti svoje plemenite načrte. Sam demokrat najčistejšega zrna, je učil svoje drugove pravega bratstva, ki niti iz strastnega nagnjenja, niti iz koristolovja, temveč v zavesti človeške vrednosti vse sloje zbližuje v en sam sloj, v dosego enakosti in prostosti posa-

meznika med posamezniki, naroda med narodi, ob skupnem prizadevanju za njih duševni in telesni razvoj. Za take namene je bil Sokol kakor nalašč. Fügner je že spočetka segel v njega ustroj s krepko roko in ga v kratkem času iz ozračja vsakdanjosti postavil na prvo mesto narodne družbe. Fügner je snoval in stvarjal svoje načrte v velikem slogu, ne strašeč se tudi večjih žrtev. On je bil tisti, po čigar prizadevanju in podpori je pridobil Sokol krasne prostore „u Apolla“, in ko je bil Sokol odtod preganjan v temni Konvikt, tedaj je vzniknila in dozorela v Fügnerju velika misel, katere bi se bilo sto drugih ustrašilo, namreč postaviti Sokolu lastno telovadnico, kjer bi moglo društvo svoje blagotvorno delovanje popolno in uspešno razviti. Kupil je primeren svet in v kratkem času dal sezidati po načrtih stavbnika Ullmana, izdelanih po predlogu Tyrševem, prekrasno telovadnico, ki se je enačila največjim evropskim telovadnicam in jih v mnogem prekašala. Dne 9. dec. 1863. l. se je v novi telovadnici pričelo s telovadbo; od tega trenutka so za veke bili utrjeni temelji praškega Sokola. Kako velik čin to, kako neskončna to požrtvovalnost!

Kaj čuda, če je veliki duh Fügnerjev potegnil za seboj vrste navduše-

nega moštva, ki mu je bil svetel vzor in nikdar ne omahujoč zaščitnik. Kakor je posameznike navajal k skromnosti, tako se je goreče zavzemal za to, da se javni nastopi vsega Sokolstva pred očmi naroda in tujine izvrše ponosno in samozavestno, da v enih vzbudi zaupanje in naklonjenost, v drugih občudovanje in spoštovanje. Tako se je zgodilo, da so sokolski izleti vedno vnemali in povsod povzdignili narodno zavest; niso vam bili prazna zabava, temveč dobro merjen napad na najobčutljivejša mesta lahko vnemljivega češkega narodnega značaja. Dostojni, v malenkostnost in ničemurnost ne prehajajoči nastopi narodnozavednega moštva, svoj značaj vidno priznavajočega, so v času vzbuditve češkega naroda izvršili neprecenljiva dela češki stvari in Sokolstvu samemu, vzbujajoč narodno zavest po vseh čeških krajih in skupljajoč češko mladino pod prapor sokolski. Zategadelj se je Fügner, kadar je le mogel, udeležil osebno javnega nastopa, vidno kažoč svoje demokratsko mišljenje in bratsko razmerje v društvu.

Kako velika je bila udeležba pri izletih, kaže število 400 članov, ki so se udeležili celodnevne izleta dne 3. maja 1863. l. na Karlův Týn.

(Dalje prih.)

## Proste vaje.

(Dalje.)

Oglejmo si sedaj natančneje te „temelje“, iz katerih se skladajo sestave „hoja“ in „tek“. S „sunkom“ in „korakom“ razumemo pri telovadbi isto, kar s „spetno stojo“, oziroma s „koračno stojo“. Če bi se ozirali samo na pomen

besede, ki ga ima drugače beseda „stoja“, bi seveda morali razumeti s tema stojama samo vztrajanje, četudi le hipno, v položaju, ki ga dosežemo s koraki ali s sunkom. Pri telovadbi pa imenujemo tudi neposredni prehod v raz-

lične stoje z imeni dotične stoje.\*\*) Kakor ne pomenita n. pr. poklek, izpad, ki ju oba štejemo med stoje, samo končnega položaja, ampak tudi gibanje nog, s katerim dospemo vanj, tako morajo dosledno pomeniti tudi spetna stoja in koračne stoje (predkoračna, zakoračna, odkoračna stoja) kakor položaj sam tako tudi zavzetje položaja. Tako pa je telovadsko enako pravilno reči: koračna stoja z levo — koračna stoja z desno — koračna stoja z levo itd. = hoja ali pohod, kakor: korak z levo — korak z desno — korak z levo itd. = hoja, pohod.\*\*\*) Ravno tako lahko namesto: korak z levo — sunek z desno — korak z levo itd. rečemo: koračna stoja z levo — spetna stoja — koračna stoja z levo itd. (takozvana prisunska hoja). Kot sestavine hoje pa moremo postaviti tudi še druge stoje: izpad, prežo (izmene prež pri boksu) itd. Opraviti nam je pri hoji s samimi kombinacijami elementov, spadajočih pod glavno vrsto „stoje in izmene stoj“.

Pri hoji izvedemo izmeno stoj neposredno, tako da smo z eno nogo še na mestu prejšnje stoje, ko postavimo drugo v novo. Drugače pri teku. Z eno nogo se namreč tu odrinemo od tal, in predno preidemo z drugo v novo stoji, smo s celim telesom trenotek ali dalje prosto nad tlemi, v „letu“. Dasi pa je „let“ bistveni znak glavne vrste „poskokov (skokov)“, je vendar ta prehod iz ene stoje v drugo bližji koraku nego skoku. S poskokom se tu korak podaljša. Tyrš pravi,

\*) Točnejši od „stoje“ bi bil morda naziv „stop“ ali „ustop“; besedi že sama na sebi pomenjata lahko oboje: zavzetje položaja in vztrajanje v njem.

\*\*) Drugi in naslednji koraki so pravzaprav spojitev sunka in koraka, prehodi s k o z i spetno stoji, ne da bi se z nogo dotaknil tal, v koračno stoji.

\*\*\*)) Tudi pri redovnih vajah govori Tyrš o dolžini tekevega koraka in ne skoka. Istotako Klenka v svojem spisu „Prostná cvičení“ pri raznoterih načinih teka.

da se naredi „korak s poskokom“ (poskočni korak, „krok poskokem“).\*\*\*) Tu imamo torej poseben „način“ koraka, korak izveden na „način“ skoka. Bistveni znak ene glavne vrste se „poniža“ tu na nebistveni znak pri drugi, pri eni je znak „vrste“, pri drugi samo znak „načina“. Kakor je pri vajah na orodju n. pr. metom dodeljena vloga „načinov“ pri drugih glavnih vrstah: izmenah ves, izmenah opor, izmenah sedov, je tu poskokom odkazana taka vloga.

„Korak s poskokom“ ali „poskočni korak“ je nekakšna prehodna vaja med vajami glavne vrste „stoje in izmene stoj“ in vajami glavne vrste „poskoki in skoki“. Čim dalje traja „let“, čim značilnejši se tako pokaže ta znak, tem bolj se bliža poskočni korak skoku. Kjer že let prevladuje korak, kjer pride torej let do veljave bistvenega znaka in se korak poniža do „načina“ — torej skok in korak menjata vlogi —, bi lahko govorili o „koračnem poskoku“ (poskok krokem). Seveda bi bila to teoretična igrača — v praksi bi razločevanje „koračnih poskokov“ in „poskočnih korakov“ ne imelo prav nobenega pomena. „Koračni poskok“ bi pripadal h glavni vrsti „poskokov in skokov“. K tej pa je uvrstiti seveda tudi večkratne izmene stojišč, izvedene s „čistimi“ skoki. Pri takih izgine korak docela, „let“ pride do izključne veljave, ne imenujemo jih tudi ne tek, ampak dvoskok, triskok (več nego trikrat se ne izvajajo). Samo po sebi je umevno, da je šteti tudi večkratne poskoke in skoke z mesta z obema nogama hkratu h glavni vrsti „poskokov in skokov“.

Tudi tek smemo torej smatrati za sestavo elementov glavne vrste „stoja in izmene stoj“. Oba, hoja in tek, bo potemtakem razpravljati pri tej glavni vrsti prostih vaj. Omeniti ju bo kot sestave, ki imajo posebna imena (hoja

[običajna, prisunska i. t. d.], tek). Ponižnejše mesto jima bo sicer tako dodeljeno, zato pa je običajni hoji in teku tem več in tem odličnejšega prostora dano pri redovnih vajah, pri katerih ju navadno vadimo, in ne pri prostih vajah. Drugi, kompliciranější načini pohodov in sestave drugih glavnih vrst s pohodom (proste vaje „v pohodu“) pa tako tudi v praksi, vsaj pri moški telovadbi, nimajo dosti pomena.

Tako torej menimo, da je glavna razdelitev prostih vaj v proste vaje na mestu in na proste vaje z mesta nepotrebna, pa tudi neizvedljiva, ne da bi se pregrešili proti načelu, da sorodnih vaj, celo pa vaj istega bistva ni ločiti in razpravljati v različnih oddelkih. Kot podrobna razdelitev (poskokov in skokov) pa bo ta razdelitev vaj na vaje na mestu in na vaje z mesta seveda še vedno „na mestu“.

(Dalje prih.)

## Pravila „Zveze slovanskega Sokolstva“.

### Ime.

§ 1. Društvo se imenuje: Zveza slovanskega Sokolstva.

### Namen.

§ 2. Društvu je namen, širiti telovadbo v povzdigo telesnih in нравnih moči v narodu.

### Sredstva v dosego namena.

§ 3. Svoj namen dosega društvo:

- a) s spajanjem deželnihi združitev sokolskih društev, z vzajemnimi stiki društev, žup in sokolskih zvez;
- b) s shodi in z javnimi telovadbami sokolskih društev znotraj državnih mej in z udeležbo pri podobnih podjetjih telovadnih društev izven državnih mej;
- c) s prirejanjem vaditeljskih tečajev;
- d) s skrbjo za povzdigo šolske telovadbe;
- e) z uvedbo enotnega vadbenege sestava in postopka in enotnega načina javnega nastopanja;
- f) s priskrbo in uredbo zakladov, določenih v telovadne namene;
- g) z izdajanjem tiskopisov in časopisov o telovadnih stvarih in statistike o stanju telovadnih društev in telovadbe vobče;
- h) s podporo zaslužnih narodnih nepolitičnih podjetij;
- i) z uporabo vseh zakonitih sredstev, s katerimi bi se moglo prispeti k dosegi društvenega namena.

### Imetje.

§ 4. Društveno imetje se steka iz denarnih prispevkov članov, iz katerih se sklada društvo, in iz prostovoljnih darov.

Prispevke določa odbor na ta način, da se vnaprej določi znesek, ki je potreben za pokritje izdatkov v prihodnjem letu, ta znesek se pa razdeli na društvene člane po razmerju števila Sokolstva v njih zastopanega na temelju zadnjega statističnega izkaza. Te prispevke je plačati do konca meseca februarja tekočega leta.

### Članstvo.

§ 5. Član društva more biti samo deželna združitev slovanskih telovadnih društev s sedežem v kraljestvih in deželah, zastopanih v državnem zboru, če se je za člana priglasila, bila od odbora sprejeta in je plačala celi prispevek za tekoče leto, v katerem je pristopila.

Dolžnost vsakega člana je, pospeševati zgoraj označeni društveni namen, zlasti pa

- a) udeleževati se skupne javne telovadbe Zveze slovanskega Sokolstva;
- b) pošiljati telovadce v vaditeljski tečaj;
- c) redno in o pravem času plačevati določene prispevke;
- d) podajati ob določenem času odboru zahtevana poročila.

Vsak član ima pravico:

- a) udeleževati se shodov, javnih nastopov in telovadb Zveze slovanskega Sokolstva;
- b) pošiljati telovadce v vaditeljske tečaje;
- c) biti deležen podjetij in sredstev v dosegu društvenega namena po § 3. teh pravil.

§ 6. Član društva prestane biti deželna združitev:

- a) če na način, veljaven po njenih pravilih, sklene izstop in to pismeno naznani odboru;
- b) če v kljub opominu celo leto svojega rednega prispevka ne plača;

c) če se na odborov sklep izključi iz zveze.

### **Društvena uprava.**

§ 7. Zvezne zadeve urejata odbor in predsedništvo. Upravno leto se začne in končuje sočasno s koledarskim letom.

### **Odbor.**

§ 8. Odbor se voli na eno upravno leto in je sestavljen v celoti iz 12 odposlancev deželnih združenj. Vsaka deželna združenja pošlje vanj toliko odposlancev, kolikor jih nanjo pripada po razmerju Sokolov, zastopanih v tej združitvi, k celotnemu številu Sokolov združenih v Zvezi, najmanj pa enega. Če se pri tem preračunu pokažejo ulomki, voli preostalega odposlanca ona deželna združenja, ki izkazuje največji ulomek, če treba (če jih ostane več), nadaljnji največji ulomek izkazuječa združenja. Volitev odposlancev se izvrši v sejah odborov deželnih združenj za celo prihodnje upravno leto izmed teh odborov.

§ 9. Odbor pričenja najdalje v 14 dneh novega upravnega leta svoje delovanje in deluje do osnove novega odbora. Član odbora preneha biti, kdor dvakrat zaporedoma, ne da bi se opravičil, ni prišel k seji, ali če odbor njegovi opravičbi ni priznal veljave, in dalje, če je prenehal biti član sokolskega društva, zastopanega v Zvezi.

Odbor voli izmed sebe na isto dobo starosta, njegovega namestnika, tajnika in blagajnika. Ti so predsedništvo.

§ 10. K svojim posvetovanjem se shaja odbor najmanj po enkrat na leto na poziv staroste ali njegovega namestnika, in sicer izmenoma na kakšnem sedežu društva, zastopanega v Zvezi. Če zahteva tretjina odborovih članov, mora starosta ali njegov namestnik v 4 tednih sklicati izredno sejo odbora na zahtevano mesto. Sklicanje seje se mora najmanj 14 dni naprej in razpravni spored 7 dni naprej oznaniti. V posameznih primerih sme starosta ali njegov namestnik odrediti pismeno glasovanje po okrožnici.

Za veljavno sklepaje odbora je treba, da je navzoča vsaj nadpolovična večina njegovih članov. Sklepi in volitve se izvršujejo z nadpolovično večino glasujočih. Ob enolikoglasju odločuje glas staroste. Ako se odbor ne snide o pravem času k seji, se skliče druga seja za uro pozneje, ki veljavno sklepa brez ozira na število prisotnih odposlancev. Osnovno sejo skliče predsedništvo Češke Zveze sokolske.

Za premembo pravil je treba vedno prisotnosti dveh tretjin vseh odposlancev in so-

glasja dveh tretjin glasov prisotnih odposlancev.

§ 11. Odboru je urejati notranje in vnanje zadeve društva, zlasti:

- a) voliti izmed sebe predsedništvo, t. j. starosta, njegovega namestnika, blagajnika, tajnika, 2 namestnika in 2 pregledovalca računov; voli se z glasovnicami;
- b) sklepati o premembah pravil;
- c) sklepati o razdružitvi društva;
- d) odobravati poročila funkcionarjev in določati letni članski prispevek;
- e) sprejemati člane v društvo;
- f) prirejati zlete in skupne javne telovadbe vseh sokolskih društev, določati jim čas in kraj;
- g) upravljati društveno imetje;
- h) prirejati vaditeljske tečaje, ki jim je namen, seznanjati s sokolskim sestavom in vadbenim postopkom, kakor tudi z napredki v telovadni stroki;
- i) zahtevati in sestavljati vsako leto poročila o stanju združenj, pripadajočih k Zvezi, in v društvenem časopisu objavljati ta poročila kakor tudi sklepe in poročila o delovanju svojem in celega društva;
- k) sestavljati na podlagi pravil posebne poslovnike, katerih potreba se pokaže;
- l) uveljavljati odločbe razsodišča v mejah naravne društvene uprave in kolikor to sploh ni proti predpisom splošnega sodnega reda;
- m) ustanavljati za posamezne dele društvene delavnosti posebne odseke, kakor vaditeljski, slavnostni i. t. d., in odobravati poslovnike teh odsekov.

§ 12. Starosta, njegov namestnik, blagajnik in tajnik tvorijo predsedništvo, ki je izvrševalni činitelj in voditelj uprave. Njemu je pripravljati zadeve, ki se imajo razpravljati v odborovi seji, reševati vse po odboru storjene sklepe, urejati in nadzorovati izvedbo podjetij in zadev društvenih. Njemu je voditi notranjo društveno upravo v mejah in po načelih, postavljenih mu po odboru.

§ 13. Namestnike kliče starosta v predsedništvo, kadar se kakšen njegov član iz tehničnih razlogov ne more udeleževati dela predsedništva ali kadar ga manjka v predsedstvu. Namestniki se kličejo v tistem redu, kakor so bili po številu glasov izvoljeni drug za drugim; ob enolikoglasju odločuje žreb.

§ 14. Starosta ali po potrebi njegov namestnik zastopata društvo v vseh vnanjih zadevah nasproti drugim osebam in uradom.

Društvene listine in obvezne razglase morata podpisovati starosta (po potrebi njegov namestnik) in tajnik.

#### **Pregledovalci računov.**

§ 15. Pregledovalci računov pazijo na denarno gospodarstvo, pregledujejo račune in objavljajo vsako leto svoja poročila v društvenem časopisu.

#### **Razne določbe.**

§ 16. Poslovni jezik je češki, ali poljski, ali hrvatski, ali slovenski, po tem, kateri teh jezikov je na sedežu Zveze ali zborovanja zveznega v deželi navaden jezik. — Društvo ima svoj sedež v vsakočasnem bivališču staroste. — Vsa društvena oznanila se objavljajo v društvenem časopisu, ki ga določa odbor.

#### **Razsodišče.**

§ 17. Če bi iz zveznih razmer med člani društva ali med člani odbora in predsedništva nastali spori, jih razsodi razsodišče, proti katerega odločbi ni priziva. — Razsodišče se sestavi na ta način, da si vsaka stranka izvoli enega zaupnika, zaupniki pa si izvolijo pred-

sednika in razsodijo o sporu z večino glasov. Posredovalec med spornimi strankami je društveni starosta ali njegov namestnik; do njega se je strankam obračati: on določa, kadarkoli treba strankam roke za imenovanje zaupnikov in zaupnikom predsednika, določa sam obotavljajoči se stranki zaupnika in predsednika zaupnikom, če se ti ne morejo odločiti, in predlaga stvar odboru, kadarkoli je treba, da le ta uveljavi sklepe razsodišča.

#### **Razdružitev društva.**

§ 18. Društvo se razdruži, če s tem soglašata dve tretjini pripadajočih mu deželnih združitev. Če se društvo razdruži prej, nego je ukrenilo sklep o svojem imetju, pripade njegovo imetje Češki Zvezi sokolski, pa s tem pogojem, da je odda zopet prvi zvezi čeških slovanskih združenj sokolskih, ki bi se pozneje ustanovila.

(Vzeto na vzvest od c. k. ministrstva za notranje zadeve z razpisom z dne 20. aprila l. 1905, št. 14.705, intim. dne 29. aprila 1905, št. 98.802.)

## **IV. sestanek sokolskih načelnikov in vaditeljev.**

Četrtega sestanka slovenskih sokolskih načelnikov in vaditeljev v Ljubljani dne 16. julija se je udeležilo jako častno število odposlancev slovenskih telovadnih društev. Izmed 21 slovenskih sokolskih društev je bilo zastopanih 15 po 32 bratih. Poslali so zastopnike naslednja sokolska društva: v Brežicah (2), v Celju (3), v Gorici (1), v Idriji (2), v Ilirski Bistrici (2), na Jesenicah (4), v Kamniku (1), v Kranju (3), v Ljubljani (5), v Ljutomeru (1), v Postojni (2), v Šiški (2), v Trstu (1), v Voloski-Opatiji (1), v Zagorju (2). Žensko telovadno društvo v Ljubljani je bilo zastopano po svoji načelnici gospodični Jos. Kajzeljevi.

Razprava, ki jo je otvoril ob 10. uri dop. načelnik ljubljanskega Sokola, toplo pozdravivši došle brate in zastopnico ženskega telovadnega društva, je zadevala izlet na Jesenice, žensko telovadbo, nekatere telovadne nazive, zvezne in društvene vaditeljske tečaje, časopis „Slovenski Sokol“, društvene javne telovadbe, organizacijska vprašanja in vsesokolski zlet v Zagrebu l. 1906. O sokolskem glasilu je poročal br. H. Lindtner, vaditelj ljublj. Sokola, o drugih točkah br. dr. Murnik, načelnik ljubljanskega

Sokola. Tu poročila v glavnih potezih in posledki ter sklepi zborovanja:

**Izlet na Jesenice.** Udeležbo so priglasili poleg ljubljanskega Sokola brežiški, idrijski, kamniški, kranjski, šišenski in tržaški Sokol. Izrekla se je želja, naj bi bil izlet samo popoldanski, da se omogoči tem večja udeležba, ker so mnogi telovadci dopoldne zadržani.

**Ženska telovadba.** Dosedanji javni nastopi slovenskih telovadk so pokazali, da se ženska telovadba v slovenskem Sokolstvu goji v pravi in zdravi smeri. Zlasti javnemu nastopu ob lanskem vsesokolskem zletu v Ljubljani je gotovo mnogo zahvaliti, da se je pričelo pri nas še živahnejše gibanje v prid ženski telovadbi, da se je osnovalo tudi nekaj novih ženskih telovadnih odsekov. Upati je, da se v bližnji bodočnosti še izdatno pomnože. Da se da tudi vsem novim odsekom prava, s prejšnjimi enotna smer, priporoča zbor slovenskih sokolskih načelnikov in vaditeljev na predlog poročevalcev, da naj se društva ravna po naslednjih splošnih navodilih: Goje se naj le vaje, ki so ne le iz zdravstvenega oziroma docela dopustne za žensko, ampak glede katerih tudi ni nobenega dvoma,

da so dopustne z ozirom na narav in značaj ženstva. Izogibati se bo torej treba ženskim odsekom pred vsem vseh vaj, ki so po svojem bistvu in namenu določene samo za moža. Izberejo naj si le ženskemu značaju in bistvu primerno vadivo in način izvedbe: v mični, gracijozi izvedbi takih vaj, ki so ženski glede na njeno moč in konstrukcijo telesa lahko dostopne, naj si prizadevajo doseči vrhunec dovršenosti. Za pravilo naj velja: kjer bi mogel nastati le najmanjši dvom o tem, če so kakšne vaje dopustne ali ne, naj se opuste! Brezdvomno v vsakem pogledu dovoljenega gradiva ostane še dovolj, raznovrstnega in lepega gradiva, s katerim se da docela doseči ne le vsestranski, zdrav in krepek telesni razvoj, ampak tudi pri javnih telovadbah krasni vnanijsi uspehi, nikakor ne zaostajajoči za onimi moških javnih telovadb. Na ta način se je doslej posrečilo, zmanjšati krog onih, ki nasprotujejo

ženski telovadbi, tako bo mogoče v prihodnje docela premagati vse predsodke. V naznačenem okviru naj skušajo ženski odseki v svoji posebni smeri izobraziti, pomnožiti in izpopolniti vadbeno gradivo, ustvarijo naj si takorekoč svoje lastno telovadno polje!

Glede posameznih vadbenih strok priporoča zbor v posebno skrb takozvane skupne vaje: redovne in rajalne vaje, proste vaje, potem vaje z lahkim orodjem. Na predlog načelnika idrijskega Sokola br. J. Novaka in na priporočilo načelnika celjskega Sokola br. J. Smertnika se je sklenilo uvesti vaje s praporci. Vaj na orodju seveda ni zanemarjati, ravnati pa se je pri njih posebno vestno in strogo po gornjih navodilih. Zlasti tudi estetični oziri zahtevajo velike previdnosti pri izbiiri vaj na orodju, posebno za javne telovadbe. Igre je toplo priporočati. Neumestne so borilne vaje, ker so ženski naravi neprimerne in tudi za ženstvo prenaporne.

(Konec prih.)

## Raznoterosti.

**Slovenska sokolska zveza dovoljena.** Z dopisom z dne 14. julija 1905, št. 24.151, naznanja ljubljanski mestni magistrat ljubljanskemu Sokolu: „C. kr. deželno predsedstvo za Kranjsko v Ljubljani je z razpisom z dne 9. julija l. 1905, št. 2550/pr., semkaj naznanilo, da c. kr. ministrstvo notranjih zadev glasom ukaza z dne 6. julija 1905, št. 29.484, ustanovitve društva: „Slovenska sokolska zveza“ s sedežem v Ljubljani po vsebini po telovadnem društvu Sokol v Ljubljani dne 27. junija 1905 ministrstvu notr. zadev predloženih pravil v zmislu društvenega zakona z dne 15. novembra 1867, drž. zak. št. 134, ne zabranjuje.“

Javljajoč veselo vest, da je slovenskemu Sokolstvu dovoljena toli zaželenja ožja spojitve in mu tako omogočena popolnejša organizacija, izrekamo nado, da se bo posrečilo Zvezo postaviti na trden, pravi sokolski temelj, na katerem se bo slovenskemu Sokolu

stvu moči še krepkeje in uspešneje razvijati in napredovati nego doslej. Naj bi ožje vezi, ki bodo odslej vezale slovensko Sokolstvo, pripomogle, da se vzdrami še ono malo število nedelavnih sokolskih društev, naj bi nova organizacija družila vsa slovenska sokolska društva pri vztrajnem in discipliniranem delu, enotnem in složnem delu sokolskem. Na zdar!

**Izlet na Jesenice dne 6. avgusta.** Podrobnosti o izletu se prijavijo društvom pravočasno. Pri javni telovadbi se bodo izvajale proste vaje z lanskega vsesokolskega zleta v Ljubljani. Glede njih vadbe spominjamo na članek „Pilite in gladite!“ v peti št. lanskega letnika „Slovenskega Sokola“ na str. 64. Vsa sokolska društva, ki so priglasila svojo udeležbo, prosi ljubljanski Sokol, da mu kakor hitro mogoče naznanijo število telovadcev, ki se udeležijo prostih vaj. Bratje načelniki, izpodbujajte k pridni vadbi redovnih vaj vse udeležnike v kroju! Opozarjamo na članek „Pripravljajmo se, dovršujmo se!“ (II.) v tretji številki lanskega letnika „Slovenskega Sokola“, str. 29. in sl.